

ПОВЕСТВОВАТЕЛНИ ТРАЕКТОРИИ В „ПОЛЕТ ДО МАЛПЕНСА“

Доц. д-р Христина Христова

Проекция на едно пътуване до Италия и размисъл за битието-път, разгърнат в динамични фабули и сюжети – метафори, е новата книга на проф. д-р Лъчезар Георгиев „Полет до Малпенса“ (С., АН-ДИ, 2012. 157 с. с ил. Резюме на англ. и итал.) Всяка от повествователните творби – 8 разказа и три новели, е метафорично послание за разнопосочните пътища в човешкото битие – между родното и чуждото, между видимото и същностното, между протяжността на тривиалната делничност и неочакваните провокации на онези мигове, в което е „закодиран“ смисълът на живота.

С богатата си метафоричност книгата е логично продължение на богатото авторско творчество. „Полет до Малпенса“ диалогизира с докумантално-публицистичните и научните публикации на Л. Георгиев, в които са изложени неговите концепции по проблеми от сферата на съвременните медии и масовите комуникации. В повествователния контекст на отделни творби от книгата присъства духът на медиите в Северна Италия.

Отношението към Италия е проектирано в сюжетиката на „Полет до Малпенса“, която е разгърната в оригинална форма. Съдържателният масив е структуриран в единадесет творби – първата и последната от които са обособени като въстъпление и заключение. Семантиката на числото 11 се свързва с една от ключовите теми на книгата – темата за загадъчната същност на съдбата. В нумерологията числото 11 е мистическо число, а хората, управлявани от него, притежават силни психически способности, умеят да влияят на околния свят и да го променят, да разнищват нещата до подробности и от частите да синтезират ново качество. В повествователната структура на книгата се търсят обединяващите начала в съдбите на различни персонажи, за да се очертае значимостта на самото битие.

Разказите и новелите в книгата кореспондират помежду си в надфабулен ред. В своята последо-

вателност единадесетте наративни творби разгръщат увлекателен мегаразказ за едно пътуване, чието начало е обозначено от първата фраза на повествователя-персонаж като навлизане в друго измерение: „Когато стъпих на едно от най-големите летища в Италия – Малпенса, стори ми се, че влизам в друг свят и друго време.“

Оповестеното „влизане“ провокира усещането за началото на ново пътуване в параметрите на различна и непозната действителност. Внушената рецептивна нагласа контрастира на сугестията, постигната на паратекстуално ниво. Двете последователни заглавия: на книгата – „Полет до Малпенса“, и на първия разказ – „Миланското летище Малпенса“, идентифицират другостта като конкретна географска и социокултурна реалия. Осъществената на ниво заглавие конкретизация заявява близостта на мегаповествованието до жанровите конвенции на пътеписа.

Така в самото начало на читателския диалог с книгата разказването е „предначертано“ като гравитация между характерната за пътеписа фактологичност и художествената условност. Гравитирането към „пътеписните откровения“ се поддържа от взаимовръзката между съдържанието на отделните разкази и новели и графичното оформление на книгата. Поместените на кориците и в книжното тяло снимки на летището, разположените в определен порядък в книгата фотоси – на големия фонтан при замъка на фамилията Сфорца, на крило от замъка, на областния център на Република Сръбска, и „вплетените“ в текстовия масив тифец илюстрации на самолета, на катедралата, разположена на плаца дел Дуомо в Милано, „визуализират“ атмосферата на посетения от героя-наторатор места и открояват обединяващия мотив за пътуването.

„Раздвоението“ в повествователната динамика между пътеписната конкретика и художествената условност е убедително изразено в първия разказ от мегаповествованието, обособил топоса

„летище Малпенса” и заявил увертюрната си функция в подзаглавието – „Встъпителни думи на автора”. В самоидентификацията си на чужденца пасажер нараторът разпознава летището като уникална реалност – средоточие на „народи и раси”, „кръстопът и място за най-невероятни срещи”. В контекста на удивителното, очертан в разказа – встъпление, се „вписва” метафоризирането на първите впечатления от Малпенса – „свод на света”, от който поемат „невидимите въздушни мостове на човечеството” и един невероятен свят на „странни, объркани и търсеци пасажери”.

В тази симбиоза на различията се ражда поривът към пресътворяването на видяното и преживяното в повествования. Споходен от натрапчивата мисъл за неразгаданата логика на съдбата и усилията на хората да открият „общия смисъл на великия и безкраен живот”, пътешественикът, озовал се на Миланското летище, осъзнава непреодимото си желание „да разкаже човешките истории”, с които случайността го среща „под купола на света”.

В разгърнатия от автора калейдоскоп от истории се очертават общи мотиви. „Игра на съдбата”, в чиято изменчивост животът побеждава смъртта, е обединяващото начало в разказите „Извънреден полет” и „Приземяване”. Заглавието на разказа „Приземяване” е метафора на проглеждането за истината в краткостта на един миг. По време на пътуване от София до Малпенса героят на разказа Антони Стоилов неочаквано среща жената, която някога е обичал и с която се е разделил след категоричното ѝ решение да замине за Милано преди близо 20 години. Обявената от вестниците за мъртва в пожара на една катастрофа внезапно „оживява” в мимолетността на полета, за да съживи духа на миналото. Персонажът е структуриран съгласно наративната логика. „Случайно срещнатата” не е назована с конкретно име, тя е идентифицирана като „кестенявата жена с белия костюм”. Нейната „анонимност” се „вписва” в повествованието за странностите на съдбата.

„Приземяване” е първата творба в книгата, която разполага образа на жената в ключовите семантични измерения и го обвързва с метафоричния характер на сюжета. Метафоричното послание на разказа „Окото на змията” е „въплътено” в идентификациите на женските персонажи, съотнесени към определени библейски архетипове – образите на изкусителката и на змията като

символ на злото. „Проекцията” на „змийското” в откритите поведенчески модели на три различни жени е всъщност израз на гледната точка на героя, ориентиран в центъра на художествения космос, за фаталното женско присъствие в живота, заявено и в разказа „Изстрел в упор”.

Обединяваща характеристика на разказите и новелите от книгата „Полет до Малпенса” е субективизирането на изобразяваната обществена действителност. В центъра на художествения свят на всяка от творбите е ситуиран определен герой, от чиито позиции е проследено конкретно събитийно-ситуативно съдържание. Повествованието разгръща поредица от впечатления и представи, от различни психологически състояния. Очертаните топоси, географските и социокултурни реалности са „вместени” в полезрението на отделни литературни персонажи. В личното време на Спиро Ганев от новелата „Депутатът в отпуска” е „пренесено” разноликото миланско всекидневие, прокрадват се и „лицата” на печатни италиански издания, а ситуацията, в която героят се озовава по време на митинг – концерт срещу правителството, е трансформирана в новина.

Диалогът между субективното и медийното време е заявен като семантичен акцент в разказа „Жената от Пица „Малпенса”, „проектиран” е като повествователен модел в новелата „Отклонение”. Една лична история е проследена в сюжетните очертания на новелата по повод проявен журналистически интерес с амбицията да се превърне в медийно съдържание. Лична история, представена в ретроспективен план, е в основата на сюжетната структура в новелата „Предчувствие за среща”. Субективното време на журналиста Лазар Минев „отразява” „голямото – историческото време”. Героят пренася в съзнанието си епизод от живота в Баня Лука от лятото на 1994 г.

Субективизирането на реалността в творбите от книгата „Полет до Малпенса” обособява друго измерение в темата за пътуването – движение в лични вселени. В двуизмерното пътешествие – във видимия социално-исторически свят и в невидимите вътрешни светове на героите, мегаразказът разчита значимостта на живота. Повествователните траектории открояват в заключителния разказ на книгата образа едно летище като символ. Символ на самото време – средоточие на различията и неспирен кръговрат от срещи и раздели, в чиято безконечност пулсира човешката надежда за пребъждането на доброто.

